ATHENE

Medlemsblad for Brystkreftforeningen | 4/2017

Brystkreftforeningen

Befriende eller beklemmende?

To viktige temaer er testamentariske gaver og seksualtekniske hjelpemidler. Selvsagt har temaene lite med hverandre å gjøre, annet enn at de kan være vanskelige og litt beklemmende å snakke om, i private sammenhenger eller i det offentlige rom.

Beate Christine Wang

Mange ønsker å gi en gave til gode formål. Brystkreftforeningen opplever en giverglede og entusiasme særlig rundt Rosa sløyfe-aksjonen. At givergleden er stor i Norge, viser stadig nye rekorder i innsamlingen til for eksempel TV-aksjonen. Årets resultat endte på kr. 218,5 millioner til UNICEFs arbeid med å gi barn rammet av krig og konflikt i Syria skolegang og et håp for fremtiden.

Jeg vil påstå at følelsen av å kunne hjelpe et annet menneske gir glede og optimisme. Det er en befriende følelse at vi kan yte hjelp til medmennesker, utover våre egne behov. Det fine er at det ikke er størrelsen av innsatsen som teller, men følelsen av å bidra og gi til gode formål, kanskje til en enkeltperson, eller for eksempel til en organisasjon eller til forskning.

Gjennom spørreundersøkelser bekrefter mange at de ønsker å gi midler til organisasjoner og ideelle formål gjennom testamentariske gaver. Mange av de store organisasjonene får årlig betydelige beløp i testamentariske gaver. Likevel er det lite oppmerksomhet om dette i media og det er fort gjort for en organisasjon å få hard kritikk og fremstå som uverdig når en legger fram informasjon om hvordan testamentariske gaver kan gjennomføres.

Det er grunn til å reflektere over hva det er som gjør dette så annerledes om noen ønsker å gi noe, av sine verdier, opparbeidet gjennom et helt liv, gjennom en testamentarisk gave - enn gjennom en innsamling? Hvorfor er dette mer beklemmende å snakke om? I følge senioradvokat Jacob Winderen Lindegaard handler dette om hva folk er vant til i Norge, men så lenge det gjøres med verdighet, tror han ikke en skal være redd for å informere om testamentariske gaver.

Det er viktig å finne den gode balansen på å informere om muligheten til å gi testamentariske gaver, uten å oppleves som påtrengende. Å gi testamentariske gaver er frivillig, en mulighet og skal ikke pådyttes noen, verken syke, eldre, pårørende eller andre i en sårbar situasjon. Den som gir en testamentarisk gave bestemmer hva gaven brukes til. Verdisett, tanker og altruisme kan videreføres gjennom konkrete ønsker om handling. Det er ikke noe beklemmende i den tanken, men derimot befriende, for den som ønsker dette.

I nærmere ti år har det vært refusjonsmuligheter fra NAV på seksualtekniske hjelpemidler for å styrke seksuell helse. NAV brukte kroner 3,5 millioner på seksuelle hjelpemidler i 2016, som er en liten sum med tanke på hvor stort behovet er. Mesteparten av pengene har gått til hjelpemidler for menn. Menns behov er det ingen grunn til å stille spørsmål ved, men kvinner har utfordringer etter kreftbehandling og det eksisterer antagelig store mørketall og underkommunikasjon om kvinners behov. Med en ny avtale fra 2017 er det kommet flere hjelpemidler rettet mot kvinner som kan rekvireres via fastlege eller spesialist. Det er befriende at Brystkreftforeningen kan sette seksuell helse på dagsorden, i lyset av nye avtaler, særlig rettet mot kvinners behov.

Jeg vil takke alle, som bidrar til at Brystkreftforeningen, kan fortsette sitt livsbekreftende arbeid og kanskje gjøre en forskjell i hverdagen til brystkreftberørte og hjelpe til i øyeblikket der det trengs.

Utgitt av: Brystkreftforeningen
Tlf: 21 49 24 79
E-post: post@brystkreftforeningen.no
Nettside: Brystkreftforeningen.no
Knr: 1644 27 32098
Postadresse:
Pb. 78 Sentrum, 0101 Oslo
Besøksadresse:
Øvre Vollgt. 11, 0158 Oslo

I redaksjonen: Beate Christine Wang, Eva Hongshagen og Vivian Skumsrud.

Annonseansvarlig:
Brystkreftforeningen
Tlf: 21 49 24 79

Grafisk design: Lottethori.no
Mob: 950 32 875
E-post: hei@lottethori.no

Forsidefoto/kilde: Ordsky fra Under 40+5s landssamling

Trykk: Gunnarshaug Trykkeri AS

Frist for innlevering av stoff til Athene nr. 1-2018 er 5. januar 2017

Tilsluttet
KREFTFORENINGEN

Innhold

2 *Redaktøren har ordet*
4 *Styreleders side*
5 *Hilsen fra Hovedstyret*

HOVEDSAK

Seksuell helse
6 *– Dessverre er ordningen lite kjent*

10 *Ny tilleggsbehandling for brystkreftpasienter*
12 *Rosa Sløyfe gir over 20 millioner til forskning*
13 *Slik var Brystkreftforeningen under 40+5s landssamling 2017*
16 *En hjelpende hudpleie-hånd*
18 *– Åpenhet forebygger konflikt*
20 *Brukte brukerstemmen på nettverksmøte*
21 *Mammografi reddet mitt og manges liv*
22 *Kåseri*
23 *Utgavens likeperson*
24 *Oppslagstavla*
25 *Siden sist*
28 *Kryssord og sudoku*

Kjære dere

Først vil jeg gjerne takke dere alle for den kjempeinnsatsen og kreativiteten dere viser når det gjelder Rosa Sløyfe-aksjonen.

Det er en utrolig oppfinnsomhet dere har vist for å kunne sørge for mest mulig støtte i solidaritet til brystkreftrammede og til forskning på brystkreft. Det er rosa lyssetting av varder, fosser, bruer, bygg, kirker, tårn og så videre. Likeså arrangerer dere kjoleauksjoner, andre auksjoner, konserter, innsamling av BHer, rosa sløyfe-løp, temamøter, står på stands og har fått avisoppslag landet rundt. Dette er imponerende arbeid som det står stor respekt av, og det gir inspirasjon og gode ideer som dere deler med hverandre. Oktober måned er den travleste måneden i året for oss alle i Brystkreftforeningen, men dette gjør dere med glans!

I oktober deltok jeg i et møte hos Kreftforeningen arrangert av Dagens Medisin, hvor jeg deltok i paneldebatt sammen med forskere og politikere. Det skjer mye spennende innen forskning for brystkreftrammede som gir håp om at de som kommer etter oss skal få enda mer riktig og individuell behandling, og kanskje unngå samme omfang av senskader. Ved hjelp av blodprøver, gentesting og skanning kan en få mer tilrettelagt individuell behandling. Det skal bli spennende å se hva de endelige resultatene kommer til å bli når studiene er ferdig. Jeg frontet våre saker fra pasientens ståsted og poengterte viktigheten av brukerens erfaring, opplevelser og deltakelser i studier og forskning. Likeså var jeg tilstede på en internasjonal mammografikonferanse og fikk et historisk innblikk i når de første skrivene om brystkreft ble skrevet ned. Det var for cirka 5000 år siden og vi skal være glade for at utviklingen er kommet så langt som den er i dag. Vi er blitt spart for mye og våre medsøstre som kommer etter oss blir sannsynligvis spart enda mer med human behandling. Jeg fortalte dem fra pasientkonferansen jeg var i Wien i sommer hvor vi ble enige om at vi burde jobbe sammen for å få de Europeiske retningslinjene for mammografi til å bli like, med et sterkt ønske om mammografiscreening fra alderen 40-75 år. Flere yngre kvinner får brystkreft med alvorlige konsekvenser for både familieliv og utdannelse, og vi blir eldre og lever lenger. Et liv kan ikke måles i kroner og øre, det handler om livskvalitet og livsforlengelse.

Det nærmer seg jul og det er tid for ettertanke om vegen videre. Jeg håper vi alle får en fin og god jul, og får samlet nye krefter til nye oppgaver for Brystkreftforeningen i et nytt år. Det vil aldri bli tomt for oppgaver for den som vil arbeide og stå på for brystkreftberørte. Gi rom for hverandre, ha stor takhøyde og respekter hverandres ståsted. Viktige grunntanker for at samarbeidet

Ester-Johanne Sande

skal bli bra og for at kreativiteten skal gro. Det gjøres mye godt arbeid rundt omkring i Brystkreftforeningens lokalforeninger. Dere er grunnpilarene i Brystkreftforeningen, dere er viktige for Brystkreftforeningens eksistens. Glem aldri det!

Med ønske om en god og fredfull jul til dere alle.

Gode hilsener fra Ester-Johanne.

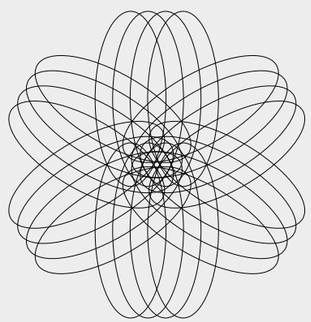

Verdifullt medlemskap i Europa Donna

Halvannet år har allerede gått siden jeg startet arbeidet som hovedstyremedlem, og det har vært en spennende og lærerik tid.

Som Nasjonal Delegat for Europa Donna - den europeiske brystkreftforeningen - har jeg vært så heldig å få møte brystkreftdamer fra hele Europa, og også fra andre deler av verden.

Hovedoppgavene til Europa Donna er å fremme formidling og utveksling av kunnskaps- og forskningsbasert informasjon om brystkreft i hele Europa. De skal arbeide for ny kunnskap om brystkreftproblematikk både europeisk og globalt, og ønsker å skape oppmerksomhet rundt brystkreft. De jobber for at flest mulig land skal opprette nasjonal mammografiscreening, og for å sikre god kvalitet på behandling som blir gitt. Dette er et arbeid som er svært viktig for å sikre at brystkreftrammede både her i landet og internasjonalt får best mulig behandling. Europa Donna jobber mye med opplæring og kompetansebygging, både av pasienter, helsepersonell og politiske beslutningstakere. De organiserer workshops og konferanser, samt samarbeidskonferanser med andre organisasjoner.

Europa Donna som organisasjon ligner mye på vår egen forening. De har et sekretariat, og et hovedstyre. Hovedkvarteret er i Milano, men de ønsker på sikt å flytte dette til Brussel fordi mye av arbeidet de gjør er knyttet til beslutningstakere i Europaparlamentet. Organisasjonen består av 47 medlemsland. De fleste av disse landene har ingen egen «Brystkreftforening», men en Europa Donna forening.

Årlig arrangeres opplæringskurs for pasienter og andre som er involvert i brystkreftsaken. Kurset holdes i Milano og en lærer ulike metoder for å påvirke media og beslutningstakere, og hvordan en kan jobbe for å skape oppmerksomhet rundt brystkreft. Jeg var så heldig å få delta på denne konferansen i november i fjor og lærte mye nyttig.

I juni i år arrangerte Europa Donna for første gang en konferanse for kvinner med metastatisk brystkreft i Milano. 68 deltakere fra 34 land var med. I tillegg til europeiske deltakere, var det kvinner fra Australia, Canada, Japan, Kuwait, Mexico, USA og Uganda. Dette var en unik arena for erfaringsutveksling, og både lærerikt, engasjerende og motiverende for deltakerne. Noen av de fremste forskere og leger på metastatisk brystkreft var tilstede, og fortalte om de nyeste forskningsresultatene, anbefalingene og behandlingsregimene. De var sammen med deltakerne hele helgen, og tilgjengelige for spørsmål.

Gjennom arbeidet i Europa Donna

Tove Aae

har jeg fått et godt innblikk i hvilke behandlinger som tilbys i de ulike europeiske landene, og kan nok konkludere med at Norge har et av de beste behandlingstilbudene i Europa. Vi har et godt offentlig helsevesen, der vi slipper å være redd for kostnadene til behandling, og trenger i utgangspunktet ikke private forsikringer. Vi har rett på sykepenger, og trygderettigheter. En trenger ikke reise langt utenfor landets grenser før virkeligheten er en helt annen.

Samtidig er vi ikke «best i klassen» på alt, og har en del å gå på fremdeles når det gjelder implementering av nye medikamenter. Kampen om å få Kadcyla godkjent ved offentlige sykehus her i landet er et godt eksempel på dette. Etter fire runder i Beslutningsforum ble medisinen endelig godkjent i august i år. Norge var da et av de siste landene i Europa som godkjente medisinen.

Denne vibrasjonsputen har en kurvet utforming som skal gi en best mulig stimulering av kvinnens sensitive vulvaområde. Vibrasjonsputen egner seg blant annet til kvinner etter overgangsalder. Den kan brukes i alle typer undertøy og har en diskret fjernkontroll. (Foto/kilde: Quintet.)

– Dessverre er ordningen lite kjent

Visste du at NAV tar regningen og du kan få hjelpemidler tilsendt anonymisert i posten ved varige utfordringer i seksuallivet grunnet kreftbehandling? Alt som trengs er en rekvisisjon fra legen.

Av Eva Hongshagen

I nærmere ti år har det vært refusjon på såkalte seksualtekniske hjelpemidler i Norge. Denne ordningen skal blant annet komme kreftpasienter til gode.

– Dette er en ordning som dessverre er veldig lite kjent. NAV brukte 3,5 millioner kroner på seksuelle hjelpemidler i fjor, som er en liten sum når vi vet hvor stort behovet er, sier Hanna Solberg, daglig leder hos leverandøren Quintet, og begrunner:

– To av tre kreftpasienter rapporterte om seksuelle problemer etter behandlingen i en undersøkelse utført av Kreftforeningen i 2014. Det viser litt av omfanget.

Større utvalg etter nytt anbud

Tross en stor andel kvinner som har hatt eller lever med kreft i Norge, har mesteparten av pengene gått til hjelpemidler for menn siden ordningen kom i stand i 2009, forteller Solberg.

– En mulig forklaring er at produktene rettet mot menn gjerne har vært dyrere, samtidig som produktutvalget har vært større enn for kvinner. Samtidig vet vi at flere menn enn kvinner rapporterer om seksuelle problemer etter kreftoperasjoner, selv om vi vet at kvinner også har utfordringer. Mørketallene er nok store blant kvinner, sier hun.

Dette har imidlertid endret seg etter den siste anbudsrunden som førte til en ny avtale fra 1. oktober

Hvem kan få hjelpemidler til seksuallivet?

Dersom du på grunn av sykdom eller skade er avhengig av å bruke hjelpemidler for å bedre seksuallivet, kan du ha rett til slike hjelpemidler. Sykdommen eller skaden må forventes å vare i minst 2 år. Hjelpemidlene skal som hovedregel ikke brukes for å behandle sykdom eller skade (Kilde: NAV).

Daglig leder i Quintet, en av leverandørene som har inngått en avtale med NAV, forteller at det har kommet flere produkter som er aktuelle for kvinner etter den siste anbudsrunden.

Hjelpemidler rettet mot kvinner som kan rekvireres:

- Dilatorsett i mykt materiale (silikon)
- Dilatorsett i hardt materiale (plast)
- Fingervibrator
- Vibrator for kvinner (vibrasjonspute)
- Vibrator for kvinner som plasseres i truse (trusevibrator)

Se bilder og bildetekster for mer informasjon.

Trenger du mer informasjon?

Du kan finne mer informasjon om ulike hjelpemidler for seksuallivet på www.hjelpemiddeldatabasen.no under produktgruppe 09 54. Her finner du nyttig informasjon om både hjelpemidler som omfattes av rammeavtalene og andre produkter.

2017, hvor Quintet og Alere er de to leverandørene som har inngått avtale med NAV om levering av denne typen hjelpemidler.

– Etter den siste anbudsrunden er produktspekteret blitt større. Nå er ordningen mye mer interessant og relevant også for kvinner, sier Solberg.

Gjelder uansett diagnose

Vilkåret for å få rekvisisjon på et av produktene er i henhold til folketrygdloven «varig, det vil si over to år, nedsatt funksjonsevne på grunn av sykdom, skade eller lyte», og hjelpemiddelet må være vurdert av lege som nødvendig og hensiktsmessig.

– Med andre ord er det ikke diagnosespesifikt hvem som kan få rekvisisjon. Alle leger i Norge kan rekvirere disse hjelpemidlene, både fastleger og spesialister, sier Solberg, og fortsetter:

– Hjelpemidlene er medisinsk godkjente og nøye utvalgt. Blant annet er det tre sexologer som har vært med i utvelgelsen av produktene.

Anonymisert

Som bruker trenger du verken tenke på regningen eller uroe deg for å få intime helseutfordringer blottlagt for andre.

– Rekvisisjonsskjemaet kan sendes direkte til oss fra lege. Vi sender ut hjelpemiddel i en nøytral forsendelse til pasienten, mens regningen går til NAV, forteller Solberg.

Strategi for seksuell helse

Det finnes ikke norske tall som kan si noe om omfanget av seksuell dysfunksjon på befolkningsnivå, ifølge Helse- og omsorgsdepartementets strategi for seksuell helse «Snakk om det!».

Det er likevel kjent at blant andre brystkreftpasienter kan oppleve seksuelle utfordringer, både på grunn av bivirkninger fra og senskader av behandling. Ifølge sexolog Randi Gjessing, er manglende lyst og smerter ved samleie de vanligste seksuelle problemene kvinner med brystkreft oppsøker hjelp for.

– Seksualtekniske hjelpemidler kan være hjelpemidler som hjelper deg til å få orgasme, eller dilatorer som kan brukes til å tøye skjeden dersom den oppleves stiv eller du er spent spent på eller gruer deg til å ha samleie, har Gjessing tidligere uttalt. ■

1

2

3

Bilde 1: *Fingervibrator brukes til direkte og punktvis stimulering av klitoris, labia og perineum – eller hele vulvaområdet samtidig hvis dette er ønskelig. Den ergonomiske utformingen gjør dette mulig. Vibratoren kan brukes ved nedsatt lyst eller manglende evne til å oppnå orgasme. Den er også nyttig ved smertefull og stram bekkenbunnmuskulatur siden vibrasjon fremmer avspenning. (Foto/kilde: Quintet.)*

Bilde 2: *Denne vibratoren kan plasseres sikkert og diskret i trusen med en magnetisk klips, og gir god stimulering av kvinnens sensitive vulvaområde. Trusevibratoren egner seg blant annet godt til kvinner etter overgangsalder, og øker blodgjennomstrømming og følsomhet i området med nedsatt sensibilitet. Vibratoren har en diskret fjernkontroll, men kan også brukes uten. (Foto/kilde: Quintet.)*

Bilde 3: *Et dilatorsett består av flere dilatorer i ulike diameter og lengde. Dilatorsett kan benyttes når skjeden må holdes tøyelig og fleksibel for å hindre plagsomme arrdannelser eller stivhet. (Foto/kilde: Quintet.)*

Ny tilleggsbehandling for brystkreftpasienter

Noen brystkreftpasienter kan ha økt effekt av cellegift hvis de får annen behandling i tillegg, viser en ny studie. Immunsystemet ser ut til å være viktig for effekten.

Av Ida Paus

Denne studien ble tildelt midler fra Rosa sløyfe-aksjonen i 2010.

NeoAva-studien, ledet av overlege Olav Engebråten, er en klinisk studie på brystkreftpasienter med svulster på over 2,5 cm, såkalte store svulster.

Kreftsvulster er avhengig av blodforsyning for å vokse, og studien prøvde ut behandling med bevacizumab, som hemmer vekst av blodårer inn i kreftsvulster. Behandlingen ble gjennomført i kombinasjon med cellegift eller hormonbehandling før kirurgisk behandling av brystkreft. Totalt 150 pasienter var inkludert i studien.

– Bevacizumab binder og fjerner en av faktorene som skilles ut fra kreftcellene og stimulerer vekst av blodkar. Behandlingen kan derfor hindre at blodkar vokser inn i svulstvevet og gir svulsten næring, og den kan også gjøre det lettere for cellegiftbehandlingen å nå frem til kreftcellene, forklarer Engebråten.

Immunsystemet hjelper cellegiften

Studien viser at cellegiftbehandling i kombinasjon med bevacizumab, gir en økt behandlingseffekt av cellegift hos pasienter med hormonavhengige svulster. Hos pasientene som fikk særlig god effekt av tilleggsbehandlingen, ble det identifisert immunceller i svulsten. Immunceller var fraværende hos pasientene som ikke hadde nytte av behandlingen.

– Enkelt forklart viser resultatene at immunsystemet ser ut til å være veldig viktig for om pasienter med hormonavhengige svulster får effekt av behandlingen. Studien vår er blant de første til å påvise denne sammenhengen, sier Engebråten.

Ville avdekke svulstens indre liv

For noen kreftsykdommer har behandling som hemmer vekst av blodårer inn i kreftsvulster blitt en standardbehandling. Flere studier har også påvist effekt ved slik behandling av brystkreft, men ikke i like stor grad for alle pasienter.

Derfor hadde NeoAva-studien som mål å finne ut hvordan behandlingen virker og hvilke pasienter den virker på, samt å identifisere hva som skjer i svulsten under behandlingen.

– For å kunne finne ut hva som skjer i svulstens indre liv, og dermed identifisere hva det er som gjør at den enkelte svulst reagerer på behandlingen eller ei, tok vi prøver før behandling, etter tolv uker med behandling og etter avsluttet behandling, sier Engebråten.

– Ved å finne ut hva som faktisk skjer i svulsten under en slik behandling, kan vi finne de «svake punktene» ved svulsten og dermed avsløre hvordan vi kan «overvinne» svulsten på en bedre og mer effektiv måte.

Cellegiften virker sterkere

Både prøver av svulsten, blodprøver, benmargsundersøkelser og bildeundersøkelser med mammografi, ultralyd og MR ble foretatt. Analyser av disse prøvene skal bidra til å finne svar på om det finnes markører som viser hvilke pasienter som vil ha nytte av behandlingen.

Ett viktig funn prøvene som ble tatt før, under og etter behandling viser, er at man ser effekt tidligere hos pasienter som får tilleggsbehandlingen enn de som ikke får den.

– Ved å se på prøvene som ble tatt før behandling og etter tolv uker, ser vi at cellegiften virker fortere i denne fasen, noe som tyder på at behandlingen ser ut til å hjelpe cellegiften. Dette resulterer i at veksten av svulsten dempes mye raskere med tilleggsbehandlingen, forklarer Engebråten.

Selv om man for en del pasienter ender på nesten det samme resultatet etter 24 uker med tilleggsbehandling som uten, virker cellegiften altså sterkere med tilleggsbehandling. Immunapparatet i svulstvevet ser ikke ut til å endres underveis i behandlingen.

– Utenfor min fantasi

Siden Engebråten og hans forskerteam er blant de første som publiserer resultater på hva som skjer i svulstvevet ved nettopp denne type behandling, er de avhengige av resultater fra andre studier for å vite hvordan resultatene kan brukes i praksis.

– Vi venter nå på resultater fra andre studier for å få bekreftet, eller avkreftet, om funnene våre kan brukes til å identifisere hvem som vil ha nytte av denne behandlingen før behandlingsstart, sier han.

Resultatene fra undersøkelsen blir også brukt i en mengde sideprosjekter. Disse genererer kunnskap som man enda ikke vet hvordan skal brukes, men som danner grunnlag for å vite noe om hvordan svulster oppfører seg over tid.

– Det er syv–åtte sideprosjekter som nå går som et resultat av funnene i NeoAva-studien. Akkurat det var utenfor min fantasi da jeg begynte på studien. Vi er derfor veldig takknemlige overfor pasientene som deltok i studien og ga oss lov til å ta prøver både før, under og etter behandlingen. Dette har ført til at over 100 forskere, ingeniører og sykepleiere har blitt engasjert i arbeidet. Uten disse prøvene, og støtten fra Rosa Sløyfe-aksjonen, hadde vi bare visst om behandlingen virker eller ikke – vi hadde ikke fått vite noe mer om hva behandlingen faktisk gjør, avslutter Engebråten. ■

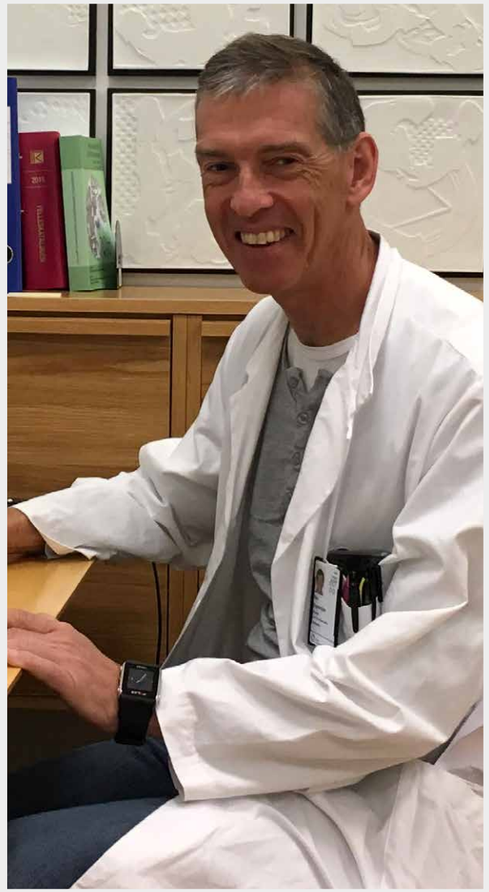

Olav Engebråten følger opp de 150 brystkreftpasientene som er inkludert i NeoAva-studien. Engebråten er overlege ved Kreftklinikken, Oslo universitetssykehus, og førsteamanuensis ved Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo. Foto: Ida Paus, Brystkreftforeningen.

Rosa sløyfe gir over 20 mill. til forskning

Satser på prosjekter som skal forske på arvelig brystkreft.

Av Ida Paus og Eva Hongshagen

– Dette er takket være et enormt engasjement fra det norske folk. Vi gleder oss til å se resultatene av forskningen i fremtiden, sier generalsekretær i Kreftforeningen, Anne Lise Ryel.

I høst delte Rosa sløyfe-aksjonen ut inntektene fra 2016. Under fjorårets aksjon var arvelig brystkreft hovedtema.

– Tross mye ny kunnskap om arvelig brystkreft de siste årene, er det fremdeles mange ubesvarte spørsmål. Vi trenger mer forskning slik at de som er berørt av arvelig brystkreft kan få enda bedre oppfølging og mer sikre svar enn i dag. Dette er vi glade for å kunne bidra til, sier styreleder i Brystkreftforeningen, Ester-Johanne Sande.

Fem prosjekter får støtte

Totalt fem forskningsprosjekter får nå støtte. To av prosjektene skal se på persontilpasset behandling for pasienter med arvelig brystkreft, to av prosjektene dreier seg om helsetjenesteforskning og ett skal forske på diagnostikk.

– Det er en stor glede for oss å kunne bidra med millionsummer til flere prosjekter, sier Sande.

Blant prosjektene som tildeles midler er et forskingsprosjekt som skal utvikle en app til hjelp for pasienter som gjennomgår gentesting for mulig arvelig brystkreft. Håpet er at veiledningsverktøyet både kan effektivisere møtet med helsetjenesten og hjelpe brystkreftpasientene til å mestre livene sin på en bedre måte.

Ved Oslo Universitetssykehus skal prosjektleder Eli Marie Grindedal lede et forskningsprosjekt som har som mål å øke kapasiteten på genetisk testing. Det overordnede målet til prosjektet er å gi alle brystkreftpasienter som har krav på det, mulighet til å ta en gentest, for dermed å forbedre behandlingen.

Se beskrivelse av alle prosjektene som har fått støtte på våre nettsider, www.brystkreftforeningen.no.

Betydelig totalsum

Det er styret i Rosa sløyfe som avgjør hvilke forskningsprosjekter som tildeles støtte. Vedtaket gjøres etter en grundig evaluering og anbefaling fra internasjonale forskere.

– Med fagfellevurderingen som ligger til grunn for tildelingen, kan både vi og alle som har støttet aksjonen være trygge på at midlene går til kvalitetssikrede forskningsprosjekter, sier Ryel.

Rosa sløyfe-aksjonen i Norge er et samarbeid mellom Kreftforeningen og Brystkreftforeningen. Målet med aksjonen er å vise solidaritet med brystkreftberørte, øke kunnskapen om sykdommen og gi støtte til forskning og andre brystkreftrelaterte prosjekter.

Siden 1999 har Rosa sløyfe bidratt med mer enn 190 millioner til brystkreftsaken. ■

Anne-Lise Ryel, generalsekretær i Kreftforeningen, og Ester-Johanne Sande, styreleder i Brystkreftforeningen, under Rosa sløyfe-aksjonen 2016. Det er midlene fra fjorårets som ble tildelt i høst.

Slik var Brystkreftforeningen under 40+5s landssamling 2017

Årets samling ble avholdt helgen 22.-24. september på Hotel Scandic Bystranda i Kristiansand. 75 medlemmer deltok, i tillegg til oss i styret og representanter fra sekretariatet og Hovedstyret. Mange var med for første gang, men det var også mange som hadde opptil flere samlinger bak seg. Flere var under aktiv behandling, noen var akkurat ferdigbehandlet, mens andre gikk gjennom behandling for flere år siden. Mangfoldet gjør at vi samlet har et bredt erfaringsgrunnlag, og det er mange å hente råd hos uansett hvor vi er i prosessen. Nytt av året er at vi har åpnet for at medlemmer opp til 45 års alder kan være med. Dette er en prøveordning som skal behandles på landsmøtet i 2018.

Styreleder Hilde Ullebø ønsket velkommen fredag ettermiddag, før vi gikk rett inn i første foredrag. Anna Barbro Sætersdal, onkolog ved Radiumhospitalet, snakket om fertilitet etter brystkreft og studien hun er i gang med, POSITIVE (Pregnancy Outcome and Safety of Interrupting Therapy for Women with Endocrine Responsive Breast Cancer). Foredraget var godt underbygd med henvisning til forskning, og hun kunne blant annet melde at ikke bare er det nå regnet som trygt å bli gravid etter behandling for brystkreft, men antakelig er det gunstig med tanke på risiko for tilbakefall. Dette er oppløftende nyheter for mange av våre medlemmer, da den rådende holdningen tidligere har vært at graviditet etter brystkreft medfører risiko for tilbakefall, spesielt når det gjelder hormonfølsom brystkreft. Imidlertid står jo de aller fleste med hormonfølsom brystkreft på antihormonbehandling, og det er derfor viktig at en graviditet gjennomføres i samråd med onkolog.

Etter foredraget delte vi oss i samtalegrupper, som i år var helt tilfeldig sammensatt. I samtalegruppene fikk vi anledning til å dele erfaringer og bli bedre kjent.

Lørdag startet vi dagen friskt med en presentasjon

75 deltagere var med på samlingen i Kristiansand.

Ordene i ordskyen er deltagernes egen beskrivelse og opplevelse av landssamlingen til Brystkreftforeningen under 40+5 høsten 2017.

av Marta fra Passion Party, som snakket om sex, lyst og motivasjon – noe som kan være mangelvare under og etter gjennomgått behandling. Neste post på programmet var samtalegrupper. Etter lunsj ga vi ordet til Frode Skanke, medisinskfaglig leder for LHL-klinikkene Røros. Han har mange års erfaring innen allmennmedisin, palliativ medisin og rehabilitering. Han hadde et tankevekkende foredrag ispedd både skjemt og alvor, om fatigue ved kreft. Dagen ble avsluttet med et foredrag fra Anja Hammerseng-Edin, kjent fra håndballbanen. Hun hadde med seg en hel verktøykasse med mentale verktøy, og tok oss gjennom en mental styrketreningsøkt. Med hennes sterke utstråling ble det nok en god opplevelse å ta med seg.

Etter noen timers fritid var det klart for en deilig festmiddag, hvor vi ble underholdt av standup-komiker Sofie Frøysaa. Hun bød på seg selv mens vi lo så vi skrek. Kvelden fortsatte med høy stemning, og det ble også rom for mange gode samtaler. Noen var fornuftige og køyet da middagen var ferdig, mens andre av oss holdt det gående til ut i de små timer, med dertil smale øyne dagen etter.

Søndagen var det valg av nytt styre. Valgkomiteen hadde gjort en god forhåndsjobb slik at vi fikk fylt alle vervene. Flertallet i styret var ikke på valg, noe som sikrer kontinuitet i styrearbeidet, mens de tre ledige vervene ble fylt med nye styremedlemmer, som vi ser frem til å jobbe sammen med i året som kommer.

Tradisjonen tro avholdt vi også lotteri, hvor alle hadde blitt oppfordret til å bidra med en liten eller stor gave. De «frivillige» loddselgerne hadde gjort en god innsats i løpet av helgen, og vi fikk inn en god slump penger som går til foreningens gavekonto. (Det er også mulig å donere til gavekontoen ellers i året, ta i så fall kontakt med kasserer). Loddtrekningen på søndag var som alltid preget av at noen vant flere ganger og andre vant ingen ting, men alle tok det med godt humør uansett.

Etter en liten matpause var det klart for samlingens siste foredrag. Det var ved Hedda Kise, kjent fra programlederjobb i TV2 før hun fikk hjernesvulst for ti år siden. Som hun selv sa har hun ligget i hardtrening siden da, frem til hun nylig kunne være med i Skal vi danse, og nå delte hun både opp- og nedturer fra sin reise. Dette ble et personlig og gripende foredrag, som etterlot oss alle med noe å tenke på.

Vi fikk også tilbakemeldinger fra både foredragsholdere og komiker om at de satte veldig pris på å få komme og snakke for oss, og samtalene de hadde hatt med enkeltdeltakere, så her går det begge veier!

Så var det tid for å avslutte for denne gang, og vi reiste hvert til vårt – jeg vil tro de fleste var ganske slitne etter en intens helg, men forhåpentligvis er det flere som setter like stor pris på landssamlingen som jeg gjør!

Med vennlig hilsen
Terese Lie, sekretær i Under 40+5

PS. Styret er allerede i gang med å planlegge neste års samling, som er 21.-23. september 2018. Sted er ikke bestemt. Styret tar gjerne imot forslag til foredragsholdere, tema, underholdning og aktiviteter, samt andre innspill. Ikke nøl med å ta kontakt med noen i styret, så vi kan gjøre neste års samling enda bedre! ■

Tillitsvalgte i Brystkreftforeningen under 40+5

Styret:
- Leder: Hilde Ullebø, Høyanger
- Nestleder: Veronica Balseth, Bodø
- Kasserer: Anita Ustun, Bergen
- Sekretær: Terese Lie, Oslo
- Styremedlem 1: Lene Cecilie Høydahl, Oslo
- Styremedlem 2: Heidi Lie, Tårnåsen
- Vara 1: Helen Møgster, Bergen
- Vara 2: Anette Kojedahl, Porsgrunn

Valgkomite:
- Elin Holm
- Anita Lingelem Thomassen
- Vara: Janne Lorentzen

LOOK GOOD FEEL BETTER

En hjelpende hudpleie-hånd

Hvert år får nesten 500 norske, kvinnelige kreftpasienter opplæring i hudpleie og sminke. – Målet er å hjelpe til med deres spesielle behov for hudpleie og makeup, forteller prosjektleder og sykepleier Heidi Hveem Holtestaul.

Av Eva Hongshagen

– «Look good feel better»-prosjektet startet i USA i 1989. Da var det en kvinnelig pasient som ble deprimert av hvordan cellegiftbehandlingen endret utseendet, og hun ville ikke ut blant folk. En mannlig lege tok kontakt med noen i kosmetikkbransjen for råd, og da var det i gang, forteller Heidi Hveem Holtestaul.

Ved siden av jobben som sykepleier, er hun prosjektleder for «Look good feel better» i Norge. Prosjektet, som har spredd seg til 26 land i verden, går ut på å gi hjelp og veiledning til kvinner som er under kreftbehandling, spesielt kvinner som får cellegiftbehandling.

– Vi forsøker å nå aktuelle kursdeltagere på det tidspunkt der de er i begynnelsen av prosessen med å miste hår og øyenbryn. I tillegg til å gi inspirasjon og hjelp til å finne tilbake til den de var før de ble syke, kan cellegiftbehandling gjerne gi tørr hud som vi også gir råd for å håndtere, sier hun.

Frivillig arbeid og donasjoner

I Norge kom prosjektet i gang i 2000. Kursene holdes ved syv av de største sykehusene i landet, det vil si Ullevål og Radiumhospitalet i Oslo, Ahus i Akershus, Haukeland i Bergen, St. Olavs i Trondheim, Universitetssykehuset Nord-Norge i Tromsø og Sørlandet Sykehus HF, Kristiansand.

– Vi gjennomfører 39 kurs per år, og det er 12 deltagere per kurs. Det gir nesten 470 kursdeltagere per år, i tillegg til at vi har ventelister. Vi skulle gjerne ha gjennomført flere kurs og hjulpet flere, som vi også får henvendelser om fra både pasienter og sykehus, men det er dette vi har kapasitet og ressurser til per i dag, sier prosjektlederen, og fortsetter:

– Alle kursene er i regi av Kosmetikkleverandørenes forening (KLF). Det er konsulenter fra medlemsfirmaene våre som bidrar til å gjennomføre kursene, og i Kristiansand, Trondheim og Tromsø gjøres dette av frivillige som bruker fritiden sin på å hjelpe. Åtte av medlemsfirmaene i KLF donerer produkter til kursene, men kursene i seg selv er merke-nøytrale. All ære til medlemsfirmaene våre som bidrar til dette.

Kurs for alle

Påmeldingen til kursene skjer via sykehuset. Kursene er gratis, og deltagerne trenger bare å ta med seg selv når de har fått bekreftelse om plass på kurset. Alt av produkter får de på kurset.

– Kursene blir nærmest som en liten oase for deltagerne. Noen sier det er de beste to timene de har hatt på et sykehus, og andre går ut herfra og utveksler kontaktinformasjon med andre deltagere, sier prosjektlederen.

– Majoriteten av kursdeltagerne er i aldersgruppen 40-70 år, men vi har hatt både betydelig yngre og eldre. Det er også stor variasjon i hva slags erfaringer de kommer med. Noen har omtrent ikke tatt i en mascara, mens andre er veldig flinke, sier hun.

Prosjektlederen synes det er givende å delta på kursene.

– Deltagerne kommer gjerne litt usikre og forsiktige, men alle går ut igjen med rak rygg, ny gnist og glede over resultatet. Det er utrolig fint å se, avslutter hun. ■

Bilde 1: *– Normalt er det to konsulenter på kursene for å bistå deltakerne, men i dag har vi opplæring og derfor er vi ekstra mange, sier prosjektleder Heidi Hveem Holtestaul (nummer to fra venstre) blidt. Fra venstre: Mona Bornø (DermaBeauty), Holtestaul, Cathrine Hagen Godeng (Elizabeth Arden), Anne-Lene Strand (Elizabeth Arden) og Mahsa Saidi (L'Oréal).*

Bilde 2: *Kurset tar deltagerne gjennom et 12 trinns-program. Blant annet lærer de å tegne øyenbryn, viktigheten av å rense huden både morgen og kveld og hvorfor øyekrem ikke skal smøres på øyelokket eller for tett opptil øye.*

Bilde 3: *Mange kursdeltagere beskriver kurset som et hyggelig og nyttig avbrekk i sykehushverdagen.*

– Åpenhet forebygger konflikt

Jacob Winderen Lindegaard har bistått flere organisasjoner i konfliktfylte arveoppgjør hvor avdøde har testamentert gaver til veldedige formål. – Den gode prosess starter med åpenhet, sier senioradvokaten.

Av Eva Hongshagen

– Åpenhet er en god metode for å forebygge konflikt dersom du har tenkt å testamentere bort verdier til organisasjoner eller andre veldedige formål. Det er ikke nødvendig å la slektninger lese testamentet, men forbered dem på at andre også tilgodeses. Det begrenser risikoen for krangling etter bortgang, sier senioradvokat Jacob Winderen Lindegaard fra Kvale Advokatfirma.

– Det kan tenkes at slektningene ikke liker det til å begynne med. Men på sikt vil de fleste få forståelse for at mor, far eller andre var mer enn bare det, de hadde et engasjement utover seg selv, sier han.

Skamfølelse

De siste årene har det vært flere nyhetsoppslag i norske medier hvor slektninger av avdøde er i konflikt med organisasjoner som har mottatt testamentariske gaver.

– Arvinger kommer gjerne med utspill for å skape en skamfølelse hos organisasjonen, slik at de skal trekke seg tilbake og nærmest stå litt med lua i hånda. Det kan være utsagn som at den avdøde ikke en gang mottok blomster fra organisasjonen til begravelsen, noe som faller på sin egen urimelighet når organisasjonen ikke får vite om begravelsen før etter at testament og dødsfall er registrert, sier han, og fortsetter:

– For organisasjonene føles det annerledes. De opplever gjerne en forpliktelse til å få gjennomført testators vilje. Dette er den avdødes siste ønske og at det etterkommes oppleves viktig.

Fremmed tanke?

Pårørende har også reagert på det de mener er for offensiv og pressende markedsføring rundt muligheten til å gi testamentariske gaver.

– I Norge blir dette kanskje sett på som noe fremmed, men det er en ærlig sak å informere om muligheten til testamentariske gaver, opplyse om hvordan det gjøres og stille spørsmålet om man ønsker å gi. Spørreundersøkelser bekrefter at det er mange som ønsker å gi midler til organisasjoner og ideelle formål gjennom testament, sier senioradvokaten.

– Alt dette handler om hva folk er vant til. Så lenge man gjør det med verdighet tror jeg ikke man skal være redd for å spørre. Kreftsaken er viktig for mange. Sammen med Brystkreftforeningen er det mange foreninger som jobber på området, men det er nok mange som assosierer kreftsaken med Kreftforeningen alene.

Ny trend

Tross en følsom tematikk, er testamentariske gaver en viktig del av inntektsgrunnlaget til flere, store organisasjoner i Norge. Eksempelvis opplyser Kreftforeningen på sine nettsider at cirka en fjerdedel av deres midler kommer fra testamenter.

– Til sammenligning har testamentariske gaver utgjort cirka to prosent av Brystkreftforeningens inntekter i snitt de tre siste årene, men i tillegg mottar vi flere minnegaver og andre gaver, opplyser Beate Christine Wang.

Senioradvokat Lindegaard mener man kan se en trend i Norge på økte gaver til organisasjoner og ideelle formål.

– Det kan blant annet ha sammenheng med den økonomiske utviklingen. Det er flere med mer penger. De store beløpene kommer fra vanlige mennesker med vanlige inntekter og verdier, som har et ideelt og personlig engasjement, sier senioradvokaten.

Krav til testamentet

For å gi testamentariske gaver, må det opprettes et testament. Ifølge senioradvokaten er det i seg selv en enkel sak.

– Men det er strenge formkrav fordi det er noe som skal brukes etter at den som har skrevet det har gått bort. Det må signeres av to vitner som er til stede samtidig, og de må kunne bevitne at det som står i testamentet er testators egen vilje, upåvirket av andre. Så lenge man kjenner formkravene, kan man med noen unntak fordele som man selv ønsker, sier han.

Begrensningene gjelder dersom man har ektefelle og/eller livsarvinger. Ektefellens arverett er ¼ av verdiene og minst 4 G, men ektefellen kan også sitte i uskiftet bo. Livsarvinger har lovfestet rett på minst 2/3-deler av verdiene, men maksimalt én million kroner per livsarving. Uten ektefelle og barn, har man full testamentarisk frihet.

– Er man usikker, kan man kontakte advokat, men i utgangspunktet er dette også noe man veldig enkelt kan gjøre alene. Samtidig vil en erfaren advokat gjerne kunne være en god samtalepartner for å få drøftet ulike sider av det å lage testament, alt fra å involvere egen familie til å fjerne eventuell tvetydighet i testamentet, sier senioradvokaten. ■

Å la sitt hjerte banke videre for noe, er et av bildene senioradvokat Jacob Winderen Lindegaard tegner av testamentariske gaver til veldedige formål. – Samlet kommer de store beløpene fra vanlige mennesker med vanlige inntekter og verdier, som har et ideelt og personlig engasjement, sier han.

Brukte bruker-stemmen på nettverksmøte

Regionalt nettverk for brystkreftforskning holdt sitt årlige nettverksmøte på Kongsvold i september. Der deltok også to bruker-representanter fra Brystkreftforeningen.

Av Eva Hongshagen

Regionalt nettverk for brystkreftforskning består av representanter fra hele Helse Sør-Øst, og Brystkreftforeningen er også en del av nettverket. I september var Anette Nordby Strømnes og Wencke Haug Brystkreftforeningens to brukerrepresentanter på nettverksmøtet.

De to brukerrepresentantene forteller at de benyttet anledningen til blant annet å etterspørre mer forskning på seneffekter.

– Vi ble positivt overrasket og fikk innsikt i at det skjer store ting på forskningsfronten når det gjelder senskader, sier Nordby Strømnes.

– Nettverket er opptatt av at behandlingen skal være tilpasset den enkeltes sykdom, med minst mulig bivirkninger og senskader. Det forskes på at denne tilpasningen skal bli enda bedre, sier Haug.

Delte egenerfaring

De to brukerrepresentantene holdt foredrag om sine egne opplevelser med seneffekter.

– Men vi snakket også om seneffekter som vi vet rammer mange andre. Som brukerrepresentanter snakker vi på vegne av flere enn oss selv, sier Haug.

På nettsiden til det regionale nettverket, brystkreftforskning.no, omtales brukerrepresentantenes foredrag som interessant, sterkt og innsiktsfullt. Her beskrives også nettverksmøtet i sin helhet som innholdsrikt, faglig interessant og inspirerende.

– Alle nettverkets grupper ga oppdateringer på eget forskningsarbeid. Dette bidrar til grobunn for økt samarbeid på tvers av grupper og region, heter det på nettverkets nettside.

Inviterte hoved-talere

I tillegg til representanter fra nettverket, var det invitert to hoved-talere. Dette var Kristine Glunde fra John Hopkins University, Baltimore, USA, og Zohar Yakhini fra Technion Israel Institute of Technology, Tel Aviv, Israel.

Deler av teksten er hentet fra brystkreftforkskning.no med tillatelse fra nettverket. ■

Anette Nordby Strømnes og Wencke Haug brukte muligheten til å etterspørre mer forskning på seneffekter av brystkreft da de deltok på nettverkssamlingen. (Foto. Privat).

Mammografi reddet mitt og manges liv

Mammografiscreeningen har reddet livet mitt to ganger. Den første gangen i år 2000 og den andre (og siste?) i år 2017. Begge gangene brystkreft i første stadium takket være regelmessig mammografiscreening. Min lykkesskjebne deler jeg med mange hundre kvinner i hele Norge.

Av Gunn Pound

Tradisjonelt omtales oktober som den rødgule måned med skoger, hager og parker som farges gule og røde. Men fra 1999 måtte de rødgule dele plass med den rosa fargen, for da starta Rosa sløyfe-aksjonen i Norge for å vise solidaritet med de mange tusen som rammes av brystkreft. Oktober er brystkreftmåneden som er en unik mulighet til å spre informasjon og kunnskap om sykdommen. Hvert år får drøyt 3 400 kvinner og et lite antall menn i Norge brystkreft.

Vi som bor i Norge er så heldige å bli invitert til mammografi-screening (aldersgruppen 50-69) og som ifølge Kreftregisteret reduserer dødeligheten med 43% for de som møter til screening da hensikten med screeningen er å oppdage små svulster på et tidlig tidspunkt. Dessverre er aldersgruppene under 50 og over 69 år utelatt fra tilbudet og dette vil jeg ta opp i en annen sammenheng.

Gunn Pound.

Mammografi-screeningen har også mye av æren for at 90 prosent overlever brystkreft. Men ikke alle kvinner benytter seg av tilbudet. I Oslo er det kun 6 av 10 kvinner som benytter seg av dette flotte tilbudet og på landsbasis er fremmøteprosenten på 75. Håper ikke at de 40 prosentene av Oslo-kvinnene som ikke møter går i den fella jeg nesten gikk i år 2000. Da invitasjonsbrevet kom vurderte jeg for og imot om jeg skulle takke nei eller ja til invitasjonen da jeg kommer fra en kreftfri familie og hadde mange andre odds med meg som tydet på at jeg aldri ville få kreft. Heldigvis valgte jeg det siste.

I oktoberdagene ble gater, bygninger, torg, kirker og folk farget rosa for oktober er måneden med Rosa sløyfe-aksjonen. Temaet for årets aksjon var senskader etter kreftbehandling.

Senskader som blant annet kronisk tretthet/fatigue rammer cirka 30-40 prosent av oss som overlever. Nerveskader, hjertesykdom, hetetokter/nattesvette, smerter i bryst/arr og ikke minst viktig psykiske reaksjoner forekommer også.

Min oppfordring til alle i oktober var å støtte oss ved å bære rosa sløyfer. Min andre oppfordring er til kvinner som dropper mammografi - Møt opp på screening. Det har reddet mitt liv og det kan redde ditt liv.

Med vennlig hilsen
Gunn Pound, medlem i Brystkreftforeningen Oslo ■

Ingen-mannsland

Av Marte Østmoe

– Men du, han kan bli kåt på meg etterpå?

Laila venter på operasjonen. Jeg sitter på den andre siden av café-bordet og representerer den erfarne, den som harselerer og har lært å ta litt avstand til det hele. Ja, i grunn til det meste. Nesten alt. Det er en overlevningsstrategi. Psykologene sier det ikke er bra. De sier jeg snarere må rive murer og ikke bygge dem. De sier jeg må kvitte meg med alle maskene, alle hattene og brynjene jeg bærer. Først da er du modig, sier de. Men så tøff er jeg ikke. I stedet er jeg stø på andres vegne. På plass, jordnær, balansert. Min nydiagnostiserte venninne er nemlig ikke den første som ber meg med på café for å snakke pupp og kreft. Eller i motsatt rekkefølge. Alt etter som. Hun er ikke den første og ikke den siste. Kreftregistret viser at det innen 2030 vil bli stadig flere av oss. Det er en fattig trøst. Sammen er vi alt annet enn dynamitt. Laila skjelver så mye at latte-t-skjea klinger mot kanten av glasset. Lyden ligner kirkeklokker. Hun hører det ikke. Heldigvis. I denne situasjonen der hodet burde holde seg kaldt og rasjonelt, har hjernecellene begynt å leke stiv heks. De står fryst på samme sted. Leer seg ikke av flekken. De har nok med sitt og mobiliserer ikke nye veier, løsninger og fantasifulle krumspring. De evner ikke en gang å tenke at en simpel manns kåtskap ikke nødvendigvis avhenger av en håndfull pupp eller to.

– Hva tenker du på nå Laila? Jeg, den lille hobbyterapeuten, må ta noen kontrollspørsmål. Det hender nemlig at pasient-uttalelsene trekkes tilbake når venninnene tvinges til å gjenta seg selv.

– Du sier altså at Aksel ikke vil ha sex med deg, fordi du har mistet et litt slitent bryst? En pupp som har fôret tre barn? Sier du at mannen i ditt liv, nettopp fordi du overlevde kreften, antagelig vil bytte deg ut med en yngre dame fordi hun har pupp og ikke du?

Jeg sutter demonstrativt på latte-sugerøret og setter øynene mine på henne:

– Du har fått en kreftdiagnose, du skal operere, det er mulig det er spredning, du må kanskje ta cellegift, stråling og Gud vet hva, du er mamma, – men det du tenker på er om mannen din fortsatt vil bli kåt på deg?

Hun hører hvor rart det lyder. Se, hun smiler! Og gråter. En tåre fanges opp av leppene og gir et naturlig skimmer. Sorgens lipgloss.

– Det er noen som løser det hele med å ha sex med BH-en på, trøster jeg og strekker ut en hand over bordflaten. Hun svarer med å legge en klam, men velstelt lanke over min, men løfter øyenbrynene så høyt at de går i ett med hårfestet.

– Det er ikke sant?

– Jo, svarer jeg. – Dessverre. Arret er blitt et sted som ikke er merket på kartet. Dit ingen får gå. Ikke en gang kjæresten. Ikke se. Ikke røre. Det er ikke-eksisterende.

Bokstavelig talt et ingen-mannsland.

– Det er mulig å ignorere alt som har hendt. Late som ingenting, sier jeg.

Jeg gir henne en pause. Hun har sluttet å skjelve. Begynt å tenke. Kanskje til og med klarere. Og disse ordene tar hun med seg hjem:

– Du har mye å gå på Laila, du er sexy uansett! Når du føler deg sexy, da blir han kåt. ■

Marte Østmoe

Skribent og tekstforfatter. Spesialfelt kultur, tradisjoner, høytider, reiser, mat og interiør. Forfatter av boka «50 crazy things to do in Norway». Manuskonsulent for Liv Forlag, og lever for skrivekurs på Verket i Larvik.

Marte administerer to blogger:

http://www.nevlunghavnbakeri.no/blogg og www.barnasbestereiser.no

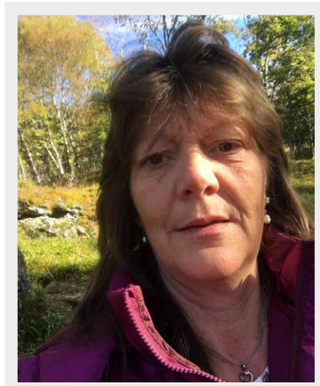

Navn: Ellen Kultorp
Bosted: Kodal,
Sandefjord kommune
Alder: 50 år

1. Hvor lenge har du vært likeperson, og hvorfor ville du bli likeperson?

Jeg har vært likeperson siden 2015. Jeg ble likeperson fordi jeg ønsket å gi av mine erfaringer og dele med andre hvis de trenger det og kan ha hjelp av det. Jeg får energi av å hjelpe andre, så derfor tenkte jeg at likepersons-vervet var noe for meg.

2. Hvordan opplever du at ditt likepersonsverv har betydning for dem du snakker med?

Jeg har møtte flere brystkreftopererte, både gjennom samtaler sammen med andre likepersoner og kvinner jeg har møtt i andre sammenhenger som har brystkreft. De jeg snakker med er veldig glade for å finne noen å dele med, og samtalen gir dem en form for trygghet. Jeg opplever å få mange spørsmål om livet etter behandlingen, og det er det nok ikke tilstrekkelig informasjon om fra behandlere i dag. Det merket jeg også selv da jeg var under behandling. Samtidig er det jo veldig individuelt hvordan livet blir etter behandlingen, så det er vanskelig å få alle svar på forhånd.

3. Hvordan oppleves likepersonsrollen i forhold til hvordan du så den for deg?

Da jeg ble likeperson, tenkte jeg at det var mange damer som trengte samtaler, men det er nok færre samtaler enn jeg hadde regnet med. Det er vanskelig å vite hvorfor det er slik, for jeg vil absolutt tro behovet er der. Det kjente jeg selv da jeg fikk diagnosen. Det kan hende vi per i dag møter diagnostiserte for tidlig i forløpet, at de allerede er fulle av informasjon når de får høre om likepersonstjenesten, og at vi kanskje må fange dem opp på et senere tidspunkt. Det er vanskelig å vite sikkert.

4. Hva vil du si til andre som vurderer å bli likeperson i Brystkreftforeningen?

Det vil jeg absolutt anbefale andre å bli. Det er veldig givende å få lov til å hjelpe og stille opp for andre som trenger det.

5. Hva annet gjør du på fritiden enn å være likeperson?

Jeg er aktiv i amatørteateret her jeg bor, ikke på scenen men i produksjonsapparatet. Vi har en oppsetning hvert år, så det er en veldig travel og gøy periode rundt oppsetningen. Ellers er jeg veldig sosial og er mye sammen med venner og familie, og hjelper til der det trengs. Jeg stiller opp når folk trenger meg, for det er slik jeg får energi. Det er kanskje derfor jeg er likeperson også.

6. Dersom du var helseminister for en dag, hva ville du gjort?

Det var et vanskelig spørsmål, det er jo et så stort område! Men en av tingene jeg brenner for er selvfølgelig at kreftmedisin skal bli tilgjengelig for alle som trenger det, og at de som tilbyr medisiner kommer med priser Norge har råd til å betale. ■

OPPSLAGSTAVLA

UNDER 45 ÅR I OSLO/AKERSHUS?

PÅ KVELDSTID **24. JANUAR 2018** ARRANGERES ET TREFF FOR MEDLEMMER UNDER 45 ÅR I OSLO OG AKERSHUS. STED ER IKKE AVKLART. FØLG MED PÅ **WWW.BRYSTKREFTFORENINGEN.NO** FOR MER INFORMASJON.

FORSKNINGSSTØTTE TIL MAMMOGRAFI

I HØST SØKTE SOLVEIG HOFVIND, SEKSJONSLEDER FOR MAMMOGRAFIPROGRAMMET VED KREFTREGISTERET, FORSKNINGSSTØTTE FRA EXTRASTIFTELSEN VIA BRYSTKREFTFORENINGEN. PROSJEKTET ER TILDELT 2,1 MILLONER KRONER I STØTTE OVER TRE ÅR. FORSKNINGEN HAR TEMA OVER- OG UNDERDIAGNOSTISERING I MAMMOGRAFIPROGRAMMET.

MEDLEMSKONTINGENT 2018

MEDLEMSKONTINGENTEN I BRYSTKREFTFORENINGEN ER UENDRET FOR 2018. DET VIL SI AT KONTINGENTEN FOR MEDLEMMER I KATEGORI 1 OG KATEGORI 2 ER 300 KRONER PER ÅR. KONTINGENT FOR FIRMAMEDLEMMER ER 500 KRONER PER ÅR. EKSISTERENDE MEDLEMMER FÅR TILSENDT FAKTURA FOR KONTINGENT SAMMEN MED ATHENE 1/2018.

ATHENE BEKLAGER

I ATHENE 3/2017 BLE DET BRUKT FEIL ETTERNAVN PÅ EN AV MEDLEMMENE I ARBEIDSGRUPPA FOR VEDTEKTER. DET RIKTIGE ER KARI MELHUS. I TILLEGG MANGLET FULLT NAVN PÅ GERD HARR JANSON. ATHENE BEKLAGER.

Topptur til inntekt for kreftsaken

I august gikk denne gjengen til Galdhøpiggen, etter sammen å ha gått på Pusterommet ved Haukeland sykehus i Bergen. Turgåerne rapporterte om en fantastisk, men krevende tur, der alle kom til topps. Etter initiativ fra Kari Kraavik ble det samlet inn kroner 56.000 via nettsiden spleis.no. Pengene blir fordelt mellom Pusterommet og Vardesenteret ved Haukeland sykehus, og Brystkreftforeningen fikk gratis t-skjortereklame på veien. På vegne av gruppen, Birte Jakobsen.

På bildet: Kari Kraavik, June Såtendal-Fredriksen, Marit Midtun, Lene Therese Storebø, Britt K. Farestveit, Kristel Skau, Bente Reigstad og Birte Jakobsen.

Lokalforening åpnet eget kontor

Brystkreftforeningen Ringerike har åpnet sitt eget kontor i Citygården i Hønefoss sentrum. Kontoret er åpent hver tirsdag. – Vi ønsker både medlemmer og ikke medlemmer velkommen innom oss. Kontoret har vi pusset opp selv. Vi har lagt parkett, malt vegger, handlet inn møbler og dekorert. Vi har brukt mye av fritiden på dette, sier kasserer Kari Volden Fossum til Ringerikes Blad. Hver siste tirsdag i måneden er to av foreningens likepersoner å treffe på kontoret. Lokalforeningen håper det nye kontoret gjør terskelen for å ta kontakt lavere. (Foto: Ingvild Drange Tronhus).

Populært høstmøte

Brystkreftforeningen Kongsvinger arrangerte åpent og gratis høstmøte med tema «Senskader etter kreftbehandling». Det passet godt i anledning tema for årets Rosa sløyfe-aksjon. Foredragsholder var Else Støring, mangeårig kreftsykepleier og seksjonssjef ved Kreftforeningens Kreftlinje. Hun holdt et lettfattelig og flott foredrag. Til sammen var det 76 stykker som kom til møtet. Møtet ble holdt takket være gaver fra lokale initiativtakere som tidligere har hatt Rosa-løyper.

Hilsen Brystkreftforeningen Kongsvinger ved leder/sekretær Elin Berntzen

160 kom til temamøte: – Helt overveldende!

Brystkreftforeningen Øvre Telemark hadde i samarbeid med Kreftforeningen stor suksess med sitt temamøte om senskader i oktober. Både unge og eldre, menn og kvinner, samt flere fagfolk deltok på møtet. I alt kom 160 stykker, helt overveldende! Foredragsholderne formidlet på en lett forståelig måte, og hadde en generell tilnærmelse på 3/4 av foredraget. 1/4 var spisset mot brystkreft. En ærlig og direkte pasienthistorie fikk vi også høre, og det hele ble innledet med sang og piano. Det ble solgt mye Rosa sløyfe-effekter. Vi har lært mye av å arrangere dette, og det er veldig godt å høre gode tilbakemeldinger etter møtet.

På vegne av styret i Brystkreftforeningen Øvre Telemark, Irene Hestvik Bøen. Bilde: Jorun Gustavsen, Tone Kilen, Cecilie E. Kiserud, Kristin V. Reinertsen, Irene Hestvik Bøen.

Rosa sløyfe på Øvre Romerike

Brystkreftforeningen Øvre Romerike dekker seks kommuner. I forbindelse med Rosa sløyfe-aksjonen fikk vi både varaordfører og ordførere fra kommunene til å åpne salget på informasjonsstanden i sin kommune. Vi har fått rosa farge på Bjørke kirke i Nannestad og vannsøylene utenfor rådhuset i Nes kommune. Stjernen på veg mot Gardermoen i Ullensaker kommune har vært rosa i oktober i mange år. Flere lokale og regionale aviser dekket Rosa sløyfe både før den startet og underveis. Nå er vi ferdige med stand og har fått inn nesten 70.000 kroner i kontakter. VIPPS og korttransaksjoner kommer i tillegg. Vi er meget godt fornøyd.

Med vennlig hilsen Anne Marie Ramstad, leder i Brystkreftforeningen Øvre Romerike. På bildet: Fra stand i Sundet, Eidsvoll kommune. Bjørg Braathen, Gunvor Garum og Eli Sagen sammen med varaordfører Einar Madsen i Eidsvoll kommune.

Takk for Telemarksturen!

I september dro vi en flott damegjeng på 20 fra Brystkreftforeningen Oslo til vakre Telemark. Fredag ankom vi vårt hotell i bygda Akkerhaugen omringet av vakre omgivelser ved Norsjø. Etter innsjekkingen gikk turen til Telefrukt, et av landets største fruktpakkerier. Her fikk vi være med på fruktens reise fra frukttre til butikk. Lørdag besøkte vi Lindheim Øl-kompani som ble drevet av et ungt ektepar og som i 2014 ble kåret til verdens femte beste nye bryggeri. Veien gikk videre til Nes kirke bygget i år 1180 med sine vakre inskripsjoner i veggene. Her fikk vi oppleve kirkens historie fra gamle tider da det var kirketvang og klokkeren under gudstjenesten banket søvngjengerne på hodet med en kjepp. Etter kirkebesøket gikk veien videre til Evju Bygdetun for lunsj og litt gårdshistorie, hvor vi ble hjertelig mottatt av en syngende budeie. Mette og litt signe reiste vi videre til Lerkekåsa Vingård. Her fikk vi se druene henge i klaser i vinhagen. Av vintønner hadde de også laget små sovehytter som var en fryd for øyet. Søndagen var vi på veien hjem blant annet innom Heddal stavkirke, bygget i første halvdel av år 1200 og i dag landets største gjenværende stavkirke med en lengde på 20 m og høyde 26 m. Tusen takk til dere som arrangerte turen som var en kjempesuksess!

Hilsen Gunn Pound, medlem i Brystkreftforeningen Oslo.

Hjertepute-gave fra Vågå til Hamar

I sommer kom tre damer kjørende fra Vågå til Hamar med bilen fylt av hjerteputer. Putene er sydd i quilteklubben Ty-ting i Vågå, hvor ty er dialektordet for stoff. Det hadde seg slik at Jorunn Vesterås, som er støttemedlem i Brystkreftforeningen, leste artikkelen om undertegnende og hjerteputene i en tidligere utgave av Athene. Jorunn tenkte at dette var noe for deres syklubb. Hun tok kontakt og fikk mønster og pute. I sommer fikk Brystkreftforeningen Hamar overlevert resultatet, en haug med flotte puter i patchwork. Alle putene fikk vi i gave, er delt ut til brystkreftopererte på Hamar og ved Montebellosenteret. Denne høsten har syklubben i Vågå vært i gang igjen. Nå kommer putene med en lapp som forteller hvem som har laget de og hvor de er sydd. Dette er et flott tiltak som gleder mange. I klubben synes alle damene det er hyggelig å sy noe som kommer andre til gode, og i Brystkreftforeningen Hamar er vi takknemlige for dette flotte tiltaket som gleder mange. Takk!

Med vennlig hilsen Gerd Nonstad, Brystkreftforeningen Hamar. Fra venstre: Gerd Nonstad, Hanna Gården og Beret Slåen. Foran: Jorunn Vesterås.

25-årsjubileum i Kristiansund

I september var cirka 50 festkledde og spente damer i alle aldre samlet for å feire 25-årsjubileum i Brystkreftforeningen Kristiansund og omegn. Da dørene til det festpyntede lokalet ble åpnet, kom selveste Elvis aka Tommy Stormo feiende inn, gjett om det ble topp stemning. Toastmaster Unni Westerheim Lystrup ledet kvelden trygt med både alvor og humor. Lokalforeningsleder Anne Grethe Holmen presenterte i sin hovedtale hva foreningen står for, om fortid, hva vi holder på med nå, og tanker for arbeidet i fremtiden. Det stilles flere og flere krav fra sentralt hold til foreningen, og vi må være forberedt på det som kommer, og den jobben er gjort så langt som en kan forvente med flere tiltak. Hun poengterte at uten aktive og dedikerte medlemmer hjelper det ikke med all verdens systemer. Det er medlemsmøter, sosiale møter og treff, gåturene i Vanndamman hver eneste tirsdag som er limet i foreningen og gjør den unik. Latteren sitter løst, men alvoret ligger bak, og alle tar vare på hverandre og støtter dersom det er noe som butter imot.

Styrelederen Ester-Johanne Sande var også tilstede. Hun holdt en flott tale og avsluttet med at dette var den aller kjekkeste festen med de aller gladeste deltakerne hun hadde vært med på.

Åse Torvik, en av foreningens eldste medlemmer, holdt en inspirerende og lærerik tale om starten av foreningen og arbeidet som ble gjort den gangen. Torvik ble overrakt diplom som takk for sitt mangeårige aktive medlemskap i foreningen. Da styret skulle finne informasjon om foreningens virke gjennom disse 25 år, viste det seg å være en vanskelig oppgave. Det ble derfor besluttet å gi ut et hefte over foreningens historie. Til å hjelpe til med finansieringen ble det gitt støttegaver fra flere lokale aktører. Resultatet er et jubileumshefte foreningen er veldig stolt av, ført i pennen av Liv Kristine Kristiansen, Anne Lise Ormseth og Ann Karin Løvik, som fikk overrakt blomster og takk for arbeidet.

Ann Jorunn Gimnes fra Kristiansund Hud og Kropp er en viktig støttespiller for oss, og sammen med en tale overrakte hun en gavesjekk på 2.000 til gode for medlemmene. Kreftkoordinator Gunnel Andreassen Lindseth holdt også tale og berømmet foreningen for arbeidet som gjøres. Deretter sang medlemmene selvskreven sang til foreningens pris, med sikkert akkompagnement av Terje Staal. Etter en fortreffelig takk for maten tale av leder for Kreftpoliklinikken, Inger Stokke, gikk et herlig bordsete mot slutten.

KRYSSORD av Jan-Tore Stien

								KLARE		RET-NING	PENGE-KRAV-INN-KREVING	IRETTE-SETT-ELSE	INSTI-TUSJON
					BIDRAG	HISTO-RIE / TONE-FALL							
										FISKE-RED-SKAP			
					KUL-TUR-TILBUD					KRÅKE-LÅT			
					AN-STRØK					KATE-GORI			
					STRAK					BØRTE			
								TÆRE / LESKE-DRIKK					UNDER-HOLDE
					STAT I USA / SLAVERI								
UT-FLUKT	KJERNE	UKRA-INAS HOVED-STAD	GRØNN-SAK	GOMLET MIDT-ØSTEN-STAT					BREV / KLATRE-UTSTYR				
						FRES / GJEN-KLANG					HODE-PYNT	STAT I USA	
KORT					FARGE					UNDER-SKUDD			
ASIAT								LITE SMIDIG		BELEGG / BETEN-NELSE			
					STØRRE KVANTA				BAK-VERK				
OPP-STYR		FOR-BIND-ELSE	STAT I USA	FRUKT-DRIKK / MUR					PAPE-GØYE				MUNN-DEL
LAND I EUROPA									VERK-TØY / TEIT				
HOVED-STADEN I IRAN								PÅ DEN TIDEN / FANGE			PÅSTO / HØRE HJEMME		
STOR-SLÅTT	LIKE FULLT				SMIGRE								

								H					
					S	O	P	E	L	I	M	E	
					O	V	A	L		V	Å	G	
		E	L	E	V		S	A	N	G			
			I	R	E		T	R	E				
	O	D	D			B	R	E	D	T			
			A	R	G		O	T	E	R			
		H			U	R	A	N		F	A	R	E
Æ	R	A		V	R	I		Å	M	E			N
	E	R	M	E		S	K	L	I		U	N	G
	A	P	O	T	E	K			N		L	Y	S
B	L	E	S	T			F	R	I	S	Y	R	E
	I	S	J		J	O	J	O		A	D	E	L
	S	P	O	R	E		E	S	E	L			
	M	I	N	I	M	A	L		T	A	K	K	E
M	E	L		F	E	L	L		S	M	O	L	T
		L	E	T	N	E		S	E	I	R	E	T

8	5	7	9	2	6	4	3	1
1	2	4	5	8	3	6	7	9
6	9	3	1	4	7	5	2	8
9	7	2	4	5	8	1	6	3
3	4	1	7	6	9	8	5	2
5	6	8	3	1	2	9	4	7
2	1	9	6	3	5	7	8	4
4	3	5	8	7	1	2	9	6
7	8	6	2	9	4	3	1	5

Lett

2	4	9	1	3	7	5	6	8
5	1	7	4	8	6	9	2	3
3	6	8	2	9	5	1	4	7
8	2	6	9	7	3	4	5	1
7	5	1	8	4	2	6	3	9
9	3	4	5	6	1	7	8	2
6	7	2	3	1	4	8	9	5
4	9	5	7	2	8	3	1	6
1	8	3	6	5	9	2	7	4

Vanskelig

Vinner av Athene kryss 3-2017 er:
Magnhild Solbakk, 8656 Mosjøen

SUDOKU av Jan-Tore Stien

Lett

3		6	5		4	9	8	2
	7				3			
9					6		5	
7	8					1	9	5
4				1				3
2	9	1					4	6
	5		6					4
			9				2	
8	4	2	3		7	6		9

Vanskelig

	5					8		3
			5			7	9	
			8	1		5		6
					1	2	3	
		1				4		
	4	2	9					
2		9		5	7			
	1	5			9			
8		7					6	

Bli med i premietrekningen!

Send kryssord innen 5. januar 2018 til
Brystkreftforeningen
Postboks 78 Sentrum
0101 Oslo

Merk konvolutten:
Kryssord
Athene 4/2017

Hver dag får 8 norske kvinner brystkreft.

Brystkreftforeningen har 15 000 medlemmer og er en landsdekkende interesse- og likepersonsorganisasjon som jobber for personer som er berørt av brystkreft.

Støtt oss ved å bli medlem

Jeg ønsker å bli medlem i Brystkreftforeningen

(FYLL UT MED BLOKKBOKSTAVER)

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Tlf. dagtid: _____

E-post: _____

Fødselsår: _____

Kryss av for type medlemskap:

Medlemskategori 1 ☐ Kr. 300
(Diagnostiserte)

Medlemskategori 2 ☐ Kr. 300
(Pårørende og andre interesserte)

Firmamedlem ☐ Kr. 500

Ønsker å være tilknyttet lokalforening ☐
Kryss her hvis du ønsker å motta informasjon og invitasjoner til arrangementer i regi av nærmeste lokalforening.

Jeg ønsker kun å få tilsendt Athene ☐
Kryss her hvis du kun ønsker å motta Athene, og ikke få invitasjoner til arrangementer i regi av lokalforeningen.

Når Brystkreftforeningen har mottatt din innmelding, vil vi registrere ditt medlemskap og sende deg et velkomstbrev med en faktura på kontingent.

Klipp ut og send til: Brystkreftforeningen
Postboks 78 Sentrum
0101 Oslo

Du kan også melde deg inn på **www.brystkreftforeningen.no** eller ved å ringe administrasjonen på **02066**

ANNONSE

Brystkreftforeningen

TAKK FOR ALLE GAVER

Brystkreftforeningen ønsker å takke for alle gaver i året som gikk. Dette er viktige bidrag i vårt arbeid med å gi hjelp og støtte til brystkreftberørte, og ivareta deres interesser.

Vil du også støtte Brystkreftforeningens arbeid?

En gave kan gis via Vipps (valgfritt beløp til nummer 98087), SMS (200 kr per sms med kodeord BRYSTKREFT til 2160) eller nettbank (valgfritt beløp til kontonummer 1644 27 32098)

BRYSTKREFTFORENINGEN

T: 21 49 24 79 | E: post@brystkreftforeningen.no | W: www.brystkreftforeningen.no

ANNONSE

AMOENA BARBARA
Flott under
jule og nyttårskjolen!

AMOENA CONTACT!
Festes direkte på huden-avlaster rygg, nakke og skuldre-føles lettere og gir større fleksibilitet ved valg av klær

Innebygget Comfort + teknologi som regulerer temperaturen

amoena

Finn din nærmeste forhandler på **amoena.no/storelocator**

Amoena Norge AS
Engebrets vei 3, 0275 OSLO
Epost: amoena@amoena.no
Telefon: 66 76 12 80

Amoena is a registered trademark of Amoena Medizin-Orthopädie-Technik GmbH. © 2017
All rights reserved Amoena Medizin-Orthopädie-Technik GmbH, 83064 Raubling, Germany

Kreft – hva nå?

dialecta Foto: Odd Hveem, MBS

Montebellosenteret ligger i flotte omgivelser like ovenfor Lillehammer og framstår med god hotellstandard uten institusjonspreg. Montebellosenteret legger stor vekt på skjønnhet, kunst og opplevelser. Samtidig har vi et sunt og godt kjøkken og delikate rom.

Lær å leve med endringer som følge av kreft

Oppmerksomheten i kurset «Kreft – hva nå?» rettes mot hverdagens utfordringer etter kreftbehandling. Fellesskapet er verdifullt og gir rom for erfaringsutveksling med andre i tilnærmet lik situasjon.

«Brystkreft – hva nå?»
Kursene inneholder en dynamisk prosess hvor kunnskapsformidling om kreft, endringsstrategier og livet videre er i fokus.

Kursdato i første halvåret 2018:
Kurs 1 5. – 12. jan
Kurs 11 16. – 23. mars
Kurs 19 11. – 18. mai

Ønsker du mer kunnskap og innsikt om spesifikke tema, etter at du har vært på «Kreft – hva nå?», kan du søke på temakurs.

Energibalanse i hverdagen
Kurs 2 12. – 19. jan
Kurs 14a 6. – 20. april

Kropp, selvbilde og seksualitet
Kurs 3b 19. – 26. jan

Familiekurs – barn som pårørende
Kurs 8 Foreldre syke 23. febr. – 2. mars

Mer informasjon om disse og alle andre kurs, kursdato og hvordan du søker om kursopphold finner du på www.montebellosenteret.no. Kontakt oss gjerne på e-post eller telefon om du trenger veiledning.

Det er i alle kurs mulig å ha med seg samlivspartner/ nærstående.

Kurstedvegen 5, 2610 Mesnali
Tlf 62 35 11 00 post@montebello-senteret.no
www.montebellosenteret.no

MONTEBELLO
Nytt perspektiv på livet

Vi jobber for pasienten, sammen med noen av de beste forskerne i verden

Pfizer er et av verdens ledende innovative legemiddelselskap.

Vi samarbeider med noen av de beste forskerne i verden om å utvikle behandling som kan forebygge sykdom, gi bedre helse og redde liv.

Pfizer

PP-ONC-NOR-0002

ANNONSE

Repadina® plus

– den naturlige løsningen mot vaginal tørrhet

Har du vaginal tørrhet vil du sikkert gjenkjenne én eller flere av disse symptomene:

- Tørrhet eller ømhet i vagina
- Kløe og irritasjon i vagina
- Smerte ved samleie
- Ubehag ved å ha på seg stramme klær

Prøv Repadina Plus og erfar effekten

- Repadina Plus inneholder kroppens eget hyaluronsyre som bidrar til å bygge opp celler, derfor hjelper Repadina Plus deg mot vaginal tørrhet.
- Repadina Plus er et hormonfritt produkt som medvirker til gjenoppbyggingen av slimhinnene i vagina.

Repadina Plus er reseptfritt, uten hormoner, parfyme og parabener. -Tilgjengelig i alle Bandabutikker og på alle apotek!

Repadina Plus 5-pakning kan bestilles direkte fra leverandør kr 700,- inkl. mva og frakt).
Telefon: 21 55 59 90 - Faks: 21 55 59 94
E-post: info.no@azanta.com

Azanta

Azanta AS | Postboks 39, Tveita | 0671 Oslo

ANNONSE

Nyheter fra Silima

Silima
Soft & Light Super Soft
Varenr. 66379

- Supermyke proteser som former seg fint i BH og føles som et naturlig bryst
- Silkemykt silikon inn mot huden beskytter følsomt arrvev
- Vekten er redusert med 15 %
- Tilpasser seg naturlig alle bevegelser, stående, sittende og liggende

sett forfra

sett fra baksiden

Silima Oval Shell oval skallprotese
Varenr. 66110

- Hjelpemiddel etter brystbevarende kirurgi
- Kompenserer for tapt vev i øvre delen av brystet, push-up effekt under eller på siden av brystet
- Brukes direkte mot huden

sett forfra

sett fra baksiden

Silima®

AVALON MEDICAL

SILIMA MARKNADSFRØES I NORGE AV:
Avalon Medical AS Biskop
Jens Nilssønsgate 5A 0659 OSLO
Tel 23 03 63 70, www.avalon-medical.no

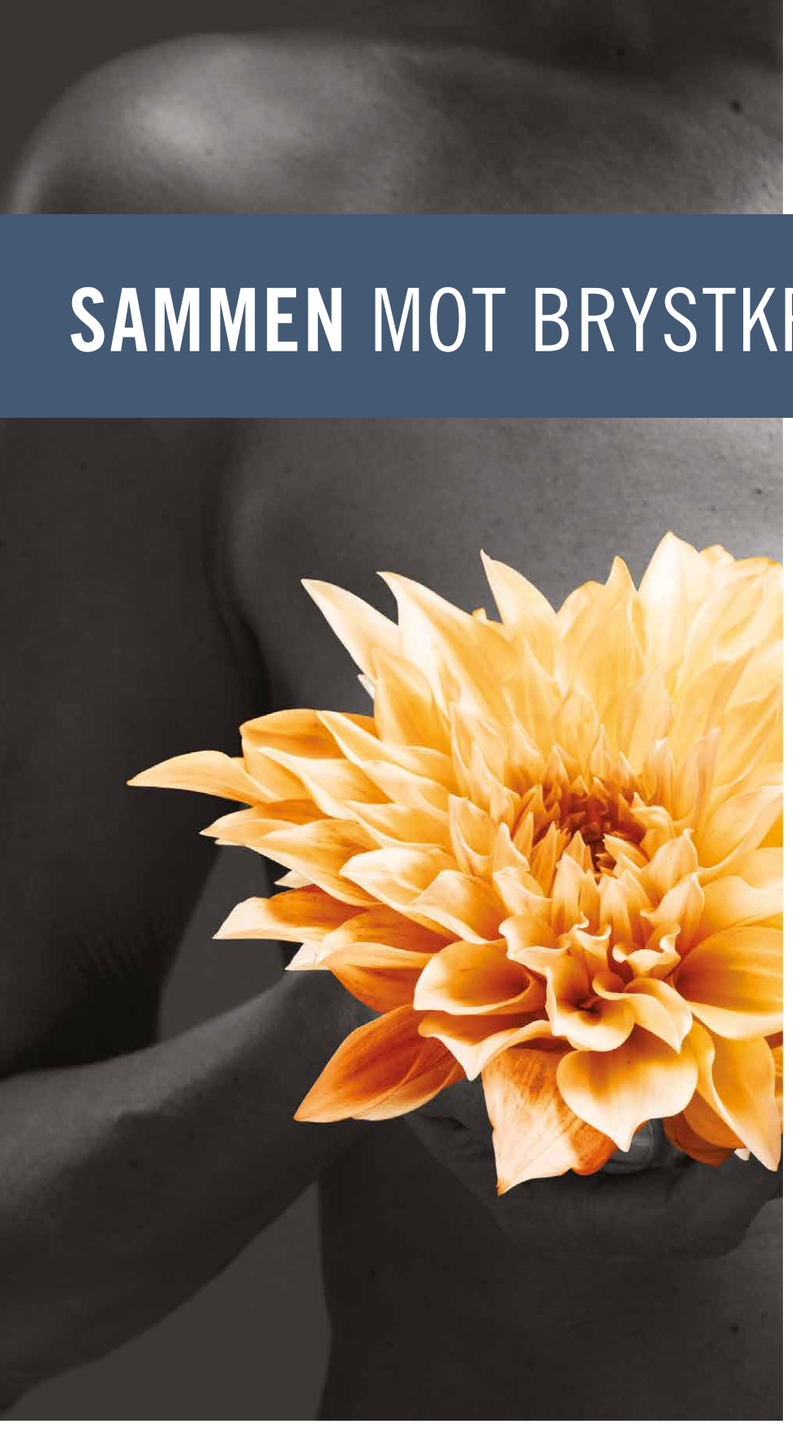

SAMMEN MOT BRYSTKREFT

Novartis har i over 20 år hatt et langvarig og pågående engasjement innen forskning og behandling av brystkreft.

Vi ønsker å samarbeide for å bidra til at pasientene kan få en bedre hverdag og en enda bedre morgendag.

SAMMEN FOR Å ØKE FOKUS PÅ METASTATISK BRYSTKREFT

Novartis Norge AS – Postboks 4284 Nydalen – 0410 Oslo
Tlf. 23 05 20 00 – Fax. 23 05 20 01 – www.novartis.no
NO1703616404

NOVARTIS

ANNONSE

NY FLOTT BUTIKK

Brystproteser, BH og badetøy

VI HOLDER TIL RETT VED SYKEHUSET OG LEGEVAKTEN I DRAMMEN

REISEVEI TIL OSS:
Oslo: 30 min.
Asker: 15 min.
Tønsberg: 45 min.

- I brystsalongen har vi et godt utvalg av brystproteser, BH'er og badetøy
- Vi har lang erfaring og god tid

Velkommen for tilpasning og samtale!

MEDI BUSKERUD
HELSEARTIKLER

Åpningstider: Mandag - onsdag, fredag kl 9-16
Torsdag kl 9-17 | Lørdag stengt

MEDI BUSKERUD | **ADR:** Rosenkrantzgata 11, 3018 Drammen | **TLF:** 32 80 80 80 | **EPOST:** medi@medi.no

ANNONSE

VITUSAPOTEK SANDVIKA HJELPER DEG MED TILPASNING AV BRYSTPROTESER

Vi fører et bredt utvalg av

- proteser, del- og skallproteser
- Spesial-bh'er
- Badedrakter og bikinier
- Armstrømper
- Hodeplagg

Ring, eller send en epost for å bestille time

VELKOMMEN TIL OSS!

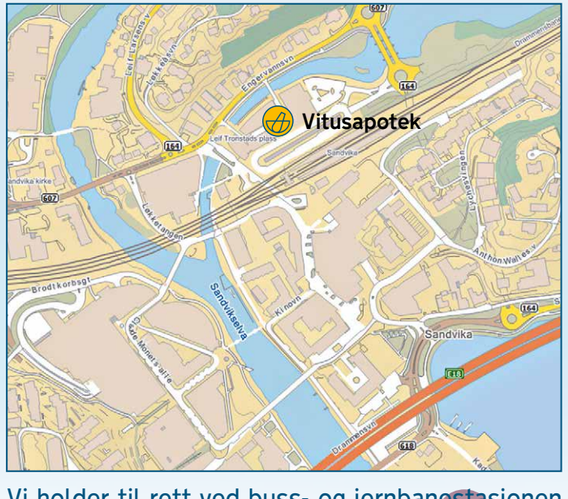

Vi holder til rett ved buss- og jernbanestasjonen

Vitusapotek Sandvika
Leif Tronstads plass 6, 1301 Sandvika
Tlf: 67 55 19 00 Fax: 67 55 19 01
sandvika@vitusapotek.no
Åpningstider: man-fre 08.30-22.00,
lør 09.00-20.00, søn 15.00-19.00

vitus|apotek

NOEN Å SNAKKE MED?

MØT ANDRE BRYSTKREFTBERØRTE

Brystkreftforeningen har opplærte likepersoner som selv har erfaring med brystkreft. De har tid til å lytte, og deres erfaring kan være til hjelp for deg.

Ta kontakt med nærmeste lokalforening, sekretariatet eller besøk våre nettsider for mer informasjon.

BRYSTKREFTFORENINGEN
T: +47 21 49 24 79 | E: post@brystkreftforeningen.no | W: www.brystkreftforeningen.no

ANNONSE

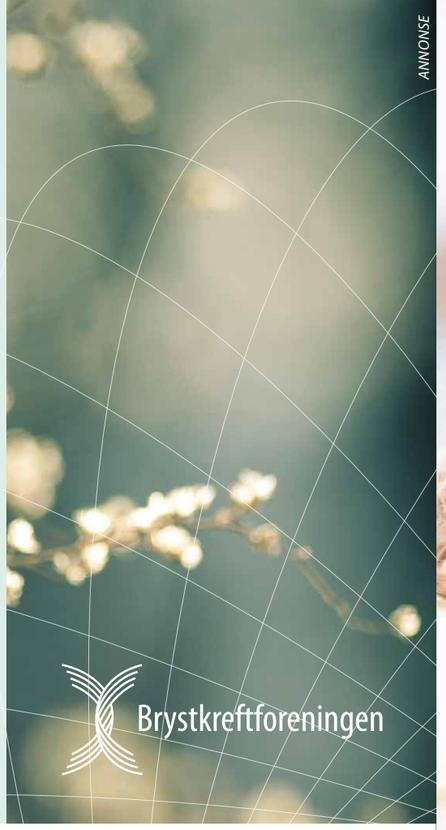

ANNONSE

GI EN GAVE MED MENING

Ønsker du å gi en gave til Brystkreftforeningen på vegne av andre, har vi kort med ferdig påtrykt hilsen.

Ta kontakt med sekretariatet på telefon 21 49 24 79 eller epost post@brystkreftforeningen.no for å bestille kortene og få mer informasjon.

Brystkreftforeningen

ANNONSE

www.bonjour-lue.com

Lekre luer for alle årstider og enhver anledning
Åse Hirsch-Nilsen, mobil 99731119

Eksklusivt tilbud til deg som er medlem av Brystkreft-foreningen!

Replens har klinisk dokumentert like god effekt som lokal østrogenbehandling

ANNONSE

Replens

– en veldokumentert hormonfri behandling av vaginal tørrhet. Lindrer underlivsplager effektivt.

Replens er en hormonfri vaginalgel som er vist å ha samme effekt på kløe, svie, irritasjon og smerter under samleie som lokalt virkende østrogen. Omfattende klinisk dokumentasjon på brystkreftpasienter.

Replens har omfattende klinisk dokumentasjon på vaginal tørrhet og er blant annet registrert som et legemiddel i Sverige.

Replens brukes hver 3. kveld og anbefales internasjonalt av gynekologer til kvinner som ikke vil eller kan bruke produkter inneholdende hormoner.

Replens gjenoppbygger slimhinnens funksjon og kan brukes så lenge som man ønsker. Hver eske inneholder 10 stk applikatorer, som tilsvarer en måneds behandling.

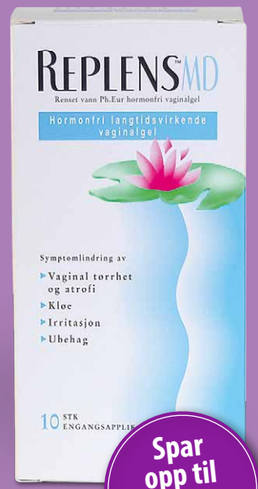

Spar opp til 35%*

3 mnd behandling, kr 629,-
6 mnd behandling, kr 1129,-

Bestill i dag via e-post; post@medlite.no, eller telefon: 33 09 62 12

* Sammenligning mellom utsalgspris på Replens i Vitus apotek og utsalgspris Replens 6 x 10 fra Medlite. Priser inkl. mva.

© MEDLITE
Improving personal health

Idéhuset Albretsen - www.idehus.net

ANNONSE

Unn deg en Diamant!

Vi er glade for å presentere vårt nyeste tilskudd i ABC-sortimentet; ***Diamond protesene.***

Protesene har diamantformede puter på baksiden og mellom disse putene formes kanaler som fremmer luftsirkulasjonen.
Designet gir en sval og behagelig følelse mellom hud og protese.

Du kan velge mellom to ulike modeller.

Kontakt din lokale tilpasser om du vil prøve noen av disse protesene.

Vil du vite mer om produktene fra ABC, kontakt oss gjerne på tlf.: 23 23 31 20 eller e-post: ***info@camp.no***

CAMP® SCANDINAVIA

ANNONSE

Ønsker du annonseplass i Athene?

Kontakt Anne H. Kristoffersen, på tlf. 949 73 915

ANNONSE

banda

Vår kunnskap bedrer din livskvalitet!

BRYSTOPERERT

Banda er en kjede med mer enn 50 butikker, over hele landet, med høyt kvalifiserte helse-arbeidere. Vi kan tilby deg:

- Uforstyrret tilpasning av brystproteser i våre samtale/prøverom
- Et bredt sortiment av proteser, delproteser og skallproteser
- Proteser finnes i forskjellige hudfarger
- Godt utvalg av Bh´er, undertøy og badedrakter

HUSK! Du kan fritt velge den bandagist, som du mener gir deg den beste service og oppfølging.

Finn nærmeste butikk på www.banda.no
Følg oss på Facebook/bandakjeden
Bandas hovedkontor: 23 38 48 58

ANNONSE

SAMMEN MOT BRYSTKREFT

Novartis har i over 20 år hatt et langvarig og pågående engasjement innen forskning og behandling av brystkreft.

Vi ønsker å samarbeide for å bidra til at pasientene kan få en bedre hverdag og en enda bedre morgendag.

SAMMEN FOR Å ØKE FOKUS PÅ METASTATISK BRYSTKREFT

Novartis Norge AS – Postboks 4284 Nydalen – 0410 Oslo
Tlf. 23 05 20 00 – Fax. 23 05 20 01 – www.novartis.no
NO1703616404

NOVARTIS

ANNONSE

RETURADRESSE: Brystkreftforeningen, PB 78 Sentrum, 0101 Oslo

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON B

NORGE P. P. posten

ANNONSE
OktanOslo.no

Kan du se at Julia bruker parykk?

Håret har mye å si for selvfølelsen og de fleste ønsker seg et vakkert og fyldig hår. Ikke minst når du opplever hårtap som resultat av kreftbehandling. Da er det godt å vite at du kan få profesjonell hjelp med hårtapet før, under og etter behandlingen.

De fleste kvinner opplever det meningsfullt, at de får økt velvære og kan være seg selv i en ellers krevende situasjon. Særlig når parykken eller hårløsninger ser så ekte ut at ingen legger merke til at du bruker den.

Apollo Hårsenter er Norges eneste landsdekkende kjede av fagutdannede frisører med spesialkompetanse innen hårtap. Hos oss møter du dedikerte og motebevisste hårspesialister. Vi hjelper deg med hårtapet gjennom behandlingsperioden og i livet etter sykdommen. Alle Apollo hårsentre har et godt utvalg av parykker og hårløsninger som kan hjelpe deg i din situasjon. Også for deg som ikke får tilbake normal hårvekst etter endt brystkreftbehandling.

Se videointervju med kvinner som har fått hjelp med sitt hårtap på ***www.apollohair.no***

Ta direkte kontakt med ditt lokale Apollo Hårsenter for en personlig og uforpliktende konsultasjon. Vi er i nærheten av der du bor. Sammen finner vi ut hva som er best for deg.

Bergen	55 32 67 40	Hamar	62 52 50 33	Sandefjord	33 46 26 48
Bodø	90 51 03 00	Haugesund	52 77 30 92	Sandnes	51 68 04 21
Drammen	32 83 43 61	Kristiansand	38 02 78 45	Sortland	76 12 47 77
Fredrikstad	69 30 18 55	Kristiansund	71 67 76 88	Tromsø	77 68 86 10
Fredrikstad – Torp	90 05 06 00	Lørenskog	67 91 19 68	Trondheim	73 53 27 76
Gjøvik	61 17 18 55	Oslo	22 83 00 13	Ålesund	70 12 57 37

APOLLO HÅRSENTER
– spesialistene på hårtap